

Riktlinjer för kommunens visseblåsarfunktion

Stenungsunds kommun

Typ av dokument

Riktlinje

Beslutat av

Kommunstyrelsen

Datum

2023-03-20 § 109

Diarienummer

KS 2023/48

Dokumentägare

Sektor Stöd

Giltighetstid

Tillsvidare

Framtagen av

Kommunjurist

Reviderad

Stenungsunds
kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning och syfte	3
2. Visselblåsarfunktionen	3
2.1 När funktionen ska användas.....	4
2.2 När funktionen inte ska användas	4
2.3 Vilka som får använda visselblåsarfunktionen för rapportering.....	4
3. Organisation och roller	5
3.1 Digital rapporteringskanal.....	5
3.2 Intern utredningsfunktion.....	5
3.3 Extern utredningsfunktion	6
3.4 Arbetsordning vid inkommen rapport	6
4. Uppföljning och återrapportering	7
4.1 Uppföljning	7
4.2 Årlig återrapportering	7

1. Inledning och syfte

Den 17 december 2021 trädde lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, den så kallade visselblåsarlagen, i kraft.

Visselblåsarlagen innehåller bestämmelser om ett förstärkt skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang rapporterar om missförhållanden. Skyddet gäller även för andra än rapporterande personer, till exempel personer som bistår den rapporterande personen. Därutöver finns tillämpliga sekretessbestämmelser för den som rapporterar och för andra personer som förekommer i rapporten.

Av visselblåsarlagen framgår att kommuner har en skyldighet att inrätta interna rapporteringskanaler för rapportering och uppföljning av missförhållanden.

Dessa riktlinjer reglerar hur den interna rapporteringskanalen i Stenungsunds kommun ska organiseras i enlighet med bestämmelserna i lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen"). Riktlinjerna innehåller också en beskrivning av förfaranden för rapportering av missförhållanden och uppföljning av visselblåsarärenden.

2. Visselblåsarfunktionen

Visselblåsarlagen möjliggör att personer som omfattas av den utpekade personkretsen i lagstiftningen kan rapportera in missförhållanden på tre olika sätt:

- Intern rapporteringskanal
- Extern rapporteringskanal
- Offentliggörande

Stenungsunds kommun är skyldiga att upprätta en intern rapporteringskanal och ska genom denna kanal kunna erbjuda möjligheten för personer som omfattas av lagstiftningen att rapportera om missförhållanden skriftligen, muntligen eller genom fysiskt möte. De externa rapporteringskanalerna är rapporteringskanaler som utpekade myndigheter enligt förordning (2021:949) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden är skyldiga att ha.

Offentliggörande innebär att en rapporterande person, förutsatt att vissa förutsättningar enligt visselblåsarlagen är uppfyllda, kan rapportera om missförhållanden genom att tillgängliggöra information för allmänheten. Det kan göras på flera olika sätt, till exempel genom att uppgifter lämnas till någon annan för publicering, exempelvis en journalist.

Offentliggörande enligt visselblåsarlagen inskränker inte det grundlagsskyddade meddelarskyddet. Utförlig information finns i anslutning till rapporteringskanalen.

2.1 När funktionen ska användas

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering om missförhållanden i ett arbetsrelaterat sammanhang och att det finns ett allmänt intresse av att informationen kommer fram.

Lagen gäller också vid rapportering i arbetsrelaterade sammanhang av information om missförhållanden som utgörs av ett handlande eller en underlåtenhet som:

- som strider mot en direkt tillämplig unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten,
- strider mot lag eller andra föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen och som genomför eller kompletterar en unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för samma direktiv, eller
- som motverkar målet eller syftet med bestämmelserna i en unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för samma direktiv.

2.2 När funktionen inte ska användas

Visselblåsarfunktionen är inte till för mer allmänna synpunkter på exempelvis ledarskap, arbetsmiljö eller verksamhetsplanering. Den är inte heller lämplig för att rapportera känsliga personalfrågor som är kopplade till enstaka individer. Vid ärenden av denna typ ska personen istället kontakta sin närmaste chef eller chefens chef. Om det inte känns rätt kan personen vända sig direkt till HR-avdelningen eller till någon facklig företrädare.

Visselblåsarlagen ska inte heller användas vid rapportering utanför ett arbetsrelaterat sammanhang, till exempel rapportering av information som någon har fått del av i egenskap av till exempel kommuninvånare, politiker och förtroendevalda, kund, klient, patient eller elev.

Eventuella missförhållanden som hör till kommunens bolag Stenungsundshem AB eller Stenungsunds Energi AB ska inte heller rapporteras till visselblåsarfunktion. Sådana rapporter ska istället lämnas till lämplig myndighets externa rapporteringskanal.

Funktionen får även inte användas för att rapportera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen.

2.3 Vilka som får använda visselblåsarfunktionen för rapportering

Visselblåsarfunktionen får endast användas av, i visselblåsarlagen, vissa utpekade personkategorier:

- Arbetstagare
- Personer som gör en förfrågan om eller söker arbete
- Personer som söker eller utför volontärarbete
- Personer som söker eller fullgör praktik

- Personer som annars står till förfogande för att utföra eller utför arbete under en verksamhetsutövers kontroll och ledning
- Egenföretagare som söker eller utför uppdrag
- Personer som har tillhört någon av personkategorierna ovan och har fått del av eller inhämtat informationen under tiden i verksamheten

En förutsättning för att den som rapporterar ska omfattas av det förstärkta skyddet i visselblåsarlagen är att den rapporterade personen omfattas av någon av personkategorierna ovan.

Personer med anknytning till kommunens aktiebolag ska inte använda sig av visselblåsarfunktionen utan ska istället rapportera eventuella missförhållanden i lämplig extern rapporteringskanal som tillhandahålls av andra myndigheter.

3. Organisation och roller

Enligt visselblåsarlagen ska den eller de som utreder inkommande rapporter om missförhållanden vara så oberoende och självständiga som möjligt. Av förarbetet till visselblåsarlagen framgår också att det är upp till respektive verksamhetsutövare att organisera funktionen på ett sådant sätt att organisationen blir så oberoende och självständig som möjligt. Stenungsunds kommun har av denna anledning valt att följande tekniska och organisatoriska lösning för visselblåsarfunktionen:

- Digital rapporteringskanal
- Intern utredningsfunktion
- Extern utredningsfunktion

3.1 Digital rapporteringskanal

Den digitala rapporteringskanalen tillhandahålls via en extern leverantör och nås både via intranätet och kommunens hemsida. Den som vill rapportera om ett missförhållande kan göra detta skriftligen, muntligen (över telefon) och även genom fysiskt möte. All dokumentation sparas i den digitala rapporteringskanalen fram till dess att rapporten är färdigbehandlad. Därefter exporteras och diarieförs handlingarna i kommunens ärendehanteringssystem. Hanteringen i kommunens ärendehanteringssystem är behörighetsstyrt så att endast personkategorier enligt punkt 3.2 nedan och kommunregistrator har tillgång till aktuella ärenden och handlingar.

3.2 Intern utredningsfunktion

Den interna visselblåsarfunktionen bemannas av personal från kommunen och har till syfte att göra en initial bedömning av de inkomna rapporterna. I de fall som den inkomna rapporten bedöms uppfylla kriterierna för att utgöra ett visselblåsarärende (se punkt 2.1) överlämnas rapporten till den externa visselblåsarfunktionen för vidare hantering.

Den interna visselblåsarfunktionen bemannas av en kommunjurist och en personalkonsult. Sammansättningen syftar till att säkerställa att den interna utredningsfunktionen även tar hänsyn till arbetsrättsliga aspekter i bedömningen. Det är endast utpekade befattningshavare som har tillgång till den digitala rapporteringskanalen och därmed tillgång till innehållet i rapporten.

Vid frånvaro, jäv eller annan intressekonflikt ersätts kommunjuristen av i första hand en annan kommunjurist och i andra hand av kanslichefen. Personalkonsulten ersätts i första hand av en annan personalkonsult och i andra hand av kanslichefen. Om någon av dessa behöver få tillgång till rapporten ska dessa ges behörighet till den digitala rapporteringskanalen och den aktuella rapporten.

Den interna visselblåsarfunktionen har också rätt att adjungera de resurser som behövs för att kunna genomföra den initiala bedömningen, till exempel inom områdena ekonomi, säkerhet och teknik.

I de fall som ersättare eller adjungerad personal medverkar vid den initiala bedömningen skall dessa erinras om sekretessreglerna och har också ett eget ansvar för att inhämta information om gällande regler.

Det är den interna visselblåsarfunktionen som avgör utifrån gällande bestämmelser, praxis och förarbeten om ett inrapporterat missförhållande faller inom visselblåsarlagens tillämpningsområde och om den inkomna rapporten ska överlämnas till den externa visselblåsarfunktionen för vidare hantering eller inte.

Den interna utredningsfunktionen ansvarar också för att bedömningarna dokumenteras och att inkomna rapporter, bedömningar och eventuella rapporter från extern utredningsfunktion diarieförs i kommunens ärendehanteringssystem.

3.3 Extern utredningsfunktion

Den externa visselblåsarfunktionen är en extern advokatbyrå och får tillgång till rapporten genom den digitala rapporteringskanalen genom att den interna utredningsfunktionen överlämnar den inkomna rapporten. Den externa visselblåsarfunktionen har till uppgift att utreda rapporten om missförhållande och lämna förslag på åtgärder. Syftet med en extern utredningsfunktion är att upprätthålla kravet på oberoende och självständighet.

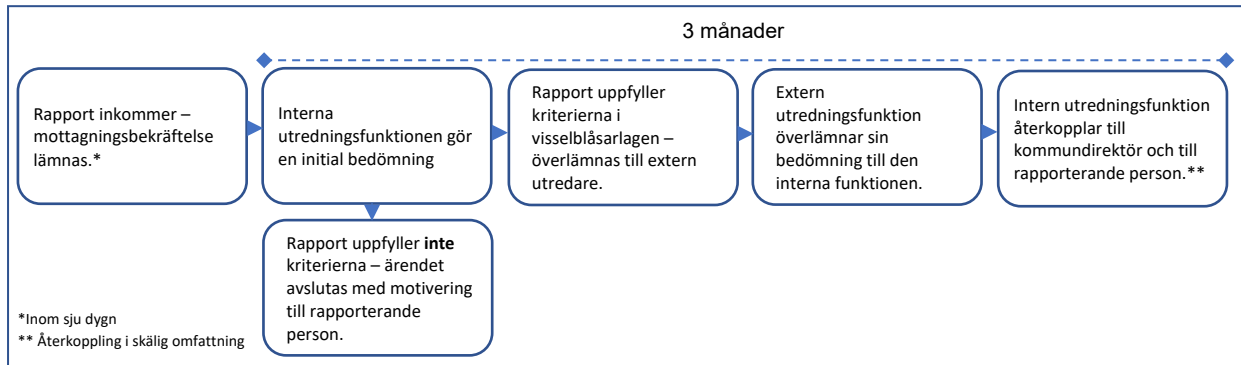
3.4 Arbetsordning vid inkommen rapport

När en person rapporterar om ett missförhållande ska den rapporterade personen få en mottagningsbekaftelse inom sju dygn från att rapporten inkom till visselblåsarfunktionen. Visselblåsarfunktionen har, från att mottagningsbekaftelse lämnats, tre månader på sig att i skälig omfattning återkoppla till den rapporterade personen om hanteringen av den inkomna rapporten.

Den interna utredningsfunktionen gör en initial bedömning av den inkomna rapporten. Om den interna utredningsfunktionen bedömer att den inkomna rapporten uppfyller kriterierna för att

utgöra ett visselblåsarärende inom lagens tillämpningsområde överlämnas rapporten till den externa utredningsfunktionen för vidare hantering. Den externa utredningsfunktionen återkopplar därefter till den interna utredningsfunktionen med sina slutsatser och med förslag på åtgärder.

I de fall den interna utredningsfunktionen bedömer att den inkomna rapporten inte uppfyller kriterierna för att utgöra ett visselblåsarärende meddelas detta till den rapporterande personen och ärendet avslutas.

Schematisk skiss över visselblåsarfunktionens arbetsflöde vid inkommen rapport

4. Uppföljning och återrapportering

4.1 Uppföljning

Den interna utredningsfunktionen ska informera kommundirektören när en inkommen rapport bedöms uppfylla kriterierna för att utgöra ett visselblåsarärende enligt lagens tillämpningsområde. Då med beaktande av relevanta sekretessregler för att säkerställa att sekretessbelagd information inte röjs.

När den externa utredningsfunktionen är klar med sin bedömning och har återrapporterat till den interna utredningsfunktionen ska den interna utredningsfunktionen redovisa den externa utredningsfunktionens slutsatser och förslag till åtgärder till kommundirektören.

Kommundirektören ska då fatta beslut om kommunen ska gå vidare med de föreslagna åtgärderna eller inte.

4.2 Årlig återrapportering

Visselblåsarfunktionens ärenden återrapporteras årligen till kommunstyrelsen i anonymiserad form. Ett syfte med återrapporteringen är att ge kommunstyrelsen möjlighet till insyn i funktionen samt hur organisation och utredningsfunktion har fungerat under året. Ett annat syfte är att ge kommunstyrelsen indikationer på hur verksamheten i stort inom kommunen löper på.